

KONU 1

TEK VE ÇOK YILLIK SÜS BİTKİLERİNDE GÖRÜLEN HASTALIKLAR

KLOROZ (SARARMA)

Tek ve çok yıllık bitkilerin hemen hemen hepsinde görülen mikroelement noksanlığından ileri gelen bir rahatsızlıktır. Toprakta yeterli demir elementinin bulunmaması ve kireçli topraklarda serbest demirin kireç tarafından tutulması sonucunda bitkinin bu demirden yararlanamaması nedeniyle kloroz belirtileri görülür. Toprakların fazla tuzlu olması ve taban suyunun yüksek olması durumunda da demir noksanlığı söz konusu olmaktadır.

Hastalık Belirtileri: Başlangıçta yapraklarda damarlar arasında renk açılması şeklinde göze çarpar (Şekil 1). Daha sonra damar araları tamamen sararır. Daha ileri döneminde ise yaprak kenarlarında kahverengileşme meydana gelir. Yaprakların erken dökümüne neden olur. Demir noksanlığından ileri gelen klorozun belirtileri virus hastalıklarının belirtilerine benzerlik göstermektedir. Bu nedenle toprak analizi yapılarak sararmanın nedeni bulunmalıdır.

Hastalıkla Mücadele: 1) Toprak karakterine göre sulama aralıkları çok iyi belirlenmeli ve taban suyu yüksek yerlerde iyi bir drenaj sağlanmalıdır.

2) Organik maddece zayıf, ağır ve kireçli topraklarda toprak yapısını asite dönüştüren gübreler kullanılmalıdır.

3) Bitkilerde ilk sarılık belirtileri görüldüğünde demirli preparatlardan biri ile yapraklara püskürtme veya toprağa uygulama şeklinde ilaçlama yapılmalıdır. Demir uygulaması klorozun şiddetine göre 10-15 gün arayla 2-4 kez tekrarlanabilir.

ÇÖKERTEN

Çökertene değişik funguslar (*Pythium spp.*, *Rhizoctonia solani*, *Phytophthora spp.*, *Fusarium spp.* ve *Alternaria spp.*) neden olmaktadır.

Hastalık Belirtileri: Fide devresinde görülen hastalıklardır. Fidelerin toprağa temas eden kök boğazlarından itibaren yattıkları görülür. Bulaşık topraklara tohumlar ekildiği zaman tohumlar çimlenmeye başladığında veya çimlendikten sonra fungus tarafından enfekte edilir. Bitkiler toprak yüzeyine çıkamazlar veya çıktuktan sonra devrilirler. Bu nedenle fide yataklarında yer yer boşluklar görülür. Toprak yüzeyine çıkıp daha geç enfekte olan bitkilerde ise kök uçlarını enfekte ederek hızla yukarıya doğru ilerleyip kök ve kök boğazında sulu siyah renkli çürüklüğe neden olurlar. Bu bitkiler ya devrilir ya da toprak üstü kısımlarında sararma, gelişme geriliği ve solgunluk belirtileri ile bir süre daha yaşamlarını sürdürdükten sonra ölürler.

Hastalıkla Mücadele: 1) Tohumların ekildiği fideliklerin toprakları sterilize edilmelidir.

2) Tohumların hızlı çimlenmesini sağlayacak ortam ve sıcaklık sağlanmalıdır.

3) Sulamada aşırıya kaçılmamalı ve iyi bir toprak drenajı sağlanmalıdır.

3) Gereksiz azotlu gübreleme yapılmamalıdır.

4) Sık ekim yapılmamalıdır.

5) Hastalıklı bitkiler sökülmelidir.

4) Tohum ilaçlaması yapılabilir.

5) Hastalığa neden olan fungus bilinmiyorsa hastalık görüldüğünde geniş spektrumlu ilaçlardan biri ile fideler ilaçlanabilir.

BOTRYTİS YANIKLIĞI (*Botrytis spp.*)

Sardunya, krizantem, petunya, zambak, gül, karanfil, dahlia, lale, begonya, aster, sıklamen, iris, gerbera, hecai menekşe gibi bir çok süs bitkisi konukçuları arasındadır.

Hastalık Belirtileri: *Botrytis spp.* bitkilerin taç yapraklarında başlangıçta açık sarı veya kahverengi benekler şeklinde lekeler neden olmaktadır (Şekil 3a,b). Daha sonra hastalık ilerledikçe bu lekeler tüm taç yapraklara yayılır ve çiçeklerin rengi koyu kahverengi veya siyaha dönüşür (Şekil 4a,b). Enfekteli dokuların üzeri gri renkteki hastalık etmeninin sporları ile örtüldüğü için tozlu bir görünüşe sahiptirler.

Hastalıkla Mücadele: 1) Bitkinin zarar görmesinden kaçınılmalı. Hastalıklı yaprak ve çiçekler toplanıp, ortamdaki uzaklaştırılmalıdır.

2) Hastalık etmeni nemli koşullarda iyi gelişmektedir. Bu nedenle bitkiler arasında iyi bir hava sirkülasyonu sağlamak amacıyla bitkiler sık dikilmemelidir. Bunun yanı sıra ortamda nemin yükselmesine engel olunmalı, aşırı ve üstten sulama yapılmamalıdır.

3) Taç yapraklar üzerinde küçük sarı benekler görülür görülmez ilaçlamaya başlanmalıdır.

KARANFİL BOTRYTİS YANIKLIĞI (*Botrytis cinerea Pers.*)

Seralarda, özellikle yüksek nem ve sıcaklık koşullarında görülür. Bu koşullar altında açık tomurcuklarda nemin toplanması fungusun gelişmesi ve sporların çimlenmesi için ideal ortamı yaratır. Enfekteli çiçeklerin petal yaprakları, tomurcukları kahverengileşir. Nemli ve sıcak koşullar devam ederse enfekteli kısımlar üzerinde mantarın oluşturduğu gri bir küf tabakası gözle görülebilir.

Mücadelesi diğer *Botrytis* yanıklığı hastalıklarında olduğu gibidir.